

Nederlands leren is kinder-spel.

"Zet een kruisje onder de stoel." Simpel..., maar wat als ik niet weet wat een kruisje of een stoel is?

Leerlingen die in het eerste leerjaar van het lager onderwijs instromen, worden onderworpen aan een taaltoets om hun taalvaardigheidsniveau te bepalen. De leerlingen die hier minder sterk op scoren, zullen daarna ondergedompeld worden in een taalbad. Maar wat moet een goed taalbad bevatten? Op welke leerstof leg je de focus?

Om op deze vragen een antwoord te kunnen geven, werd een onderzoek opgestart door vier studenten uit de bacheloropleiding leerkracht lager onderwijs aan de Thomas More hogeschool in Turnhout. Voor dit onderzoek werd er samengewerkt met het Sint-Jozefcollege in Turnhout, een school met een multiculturele groep leerlingen.

Peilen naar taalvaardigheidsniveau

Om het taalvaardigheidsniveau van leerlingen te bepalen, wordt er gebruik gemaakt van een taaltoets. De overheid verplicht scholen om een taaltoets af te nemen aan het begin van het eerste leerjaar. Ze leg echter niet op welke toets scholen hiervoor moeten gebruiken, aangezien er verscheidene toetsen bestaan. Voor dit onderzoek werden drie taaltoetsen met elkaar vergeleken aan de hand van een aantal criteria. De SALTO-, TAL- en de CITO-toets voldoen alle drie aan de basiscriteria voor een goede toets, maar aan elke toets is toch een nadeel verbonden. Zo zijn de vragen van de TAL-toets te lang voor leerlingen van het eerste leerjaar en zijn de vragen van de CITO-toets weinig aangepast aan hun leefwereld. De SALTO-toets is in deze twee opzichten wel een goede toets, maar de afnameduur bedraagt een uur, wat zeer lang is voor leerlingen van het eerste leerjaar. Hun concentratieboog is nog niet zo groot.

Onderdompeling in het taalbad

Leerlingen die minder scoren op een taaltoets zullen een half jaar worden ondergedompeld in een taalbad. Dit is een intensieve taal cursus waarbij op een zo efficiënt mogelijke manier NT2 (Nederlands tweede taal) wordt aangeleerd. Het doel hiervan is dat leerlingen zo snel mogelijk kunnen deelnemen aan de reguliere onderwijsactiviteiten. Het is echter onduidelijk wat een taalbad precies moet bevatten. Op het Sint- Jozefcollege is het op dit moment roeien met de riemen die er zijn. Charlotte Lauwers (zorgleerkracht en leerkracht anderstalige nieuwkomers) geeft aan dat dit niet altijd even gemakkelijk is. De leerlingen moeten idealiter alle basiskennis onder de knie hebben, maar waar moet je eerst mee beginnen? Om die reden werd er een praktijkonderzoek opgestart naar de tekortkomingen in de taalvaardigheid van de leerlingen om zo het taalbad te kunnen optimaliseren.

Leer de leerlingen wat ze nodig hebben

Voor het praktijkonderzoek werd bij vijftien leerlingen met een multiculturele achtergrond van de derde kleuterklas en het eerste leerjaar met een taaltoets

afgenomen. Analyse van de toetsgegevens wees uit dat leerlingen vooral uitvallen op woordenschat. Een leerling kan wel weten wat het ruimtelijk begrip 'onder' betekent, maar als hij niet weet wat 'een stoel' is, kan hij er ook geen kruisje onder zetten.

Het huidige taalbad op het Sint-Jozefcollege focust vooral op de aanbreng van ruimtelijke oriëntatie, kwalitatieve en kwantitatieve begrippen, maar amper op woordenschat. Uit het onderzoek blijkt echter dat hier de grootste tekortkomingen liggen. Vandaar dat na deze analyse nieuw materiaal in spelvorm werd ontwikkeld om woordenschat in te oefenen. Zo kwam bijvoorbeeld het spel 'Woorden-Schatjes' tot stand. In dit spel worden vijf categorieën aan woordenschat ingeoefend door te tekenen, uit te beelden of te verwoorden. De leerlingen leren op een speelse manier met en van elkaar. Het leuke wordt dus aan het nuttige gekoppeld.

De testing van de spellen verliep vlot. De spellen werden gespeeld zoals ze voorbereid waren én de leerlingen waren enthousiast. Sommige spellen moeten in de toekomst met minder leerlingen gespeeld worden, omdat leerlingen nu soms lang moesten wachten waardoor hun aandacht verloren ging.

Kijk ook naar de toekomst

Zoals met veel onderzoeken komen er na een tijd meer en meer vragen naar boven: Wat gaat er vooraf aan inoefening? Hoe breng ik woordenschat best aan? Zijn de ontworpen spellen wel degelijk een optimalisering van het taalbad op lange termijn? Dit zijn voorlopig allemaal onbeantwoorde vragen. Houdt u zich dus vooral niet in om ook met uw neus in de boeken en tussen de leerlingen te kruipen en er een antwoord op te zoeken.